

FATABUREN

Medlemsblad för Föreningen Auktoriserade Translaterer

Årgång 16

December 2005

nr 4

Ansvarig utgivare: Kerstin E Wallin

Dags för årets sista Fatabur!

Den innehåller det senaste om offentliga upphandlingar; ett tema som verkar kunna bli långvarigt i Fataburen. Vår representant i Kammarkollegiets rådgivande nämnd, Adolf Dahl, rapporterar från mötet i början av december då bl.a. en ev. revision av God translatorssed (och tolksed) diskuterades. Den som har förslag till ändringar är välkomna att lämna dem till Adolf. Från hans penna (eller snarare dator) kommer dessutom en liten artikel om Språkvårdssamfundets möte, där *Språkriktighetsboken* (Svenska språknämnden och Norstedt, 2005) diskuterades. Två medlemsmöten har ägt rum sedan sist, och korta referat från dem återfinns nedan. Den nya tryckta matrikeln har blivit försenad, men nu är det absolut sista chansen att få med uppgifter i den. Kontrollera uppgifterna på hemsidan, som ligger till grund för matrikeln, så att de stämmer.

Slutligen påminner vi om att december månads lunchmöte flyttats till början av januari.

God jul och gott nytt år!

KEW

Statliga upphandlingar: RPS

FAT:s och andras försök att få en ändring till stånd av Rikspolisstyrelsens upphandling ledde tyvärr ingen vart. Konkurrensverket svarade den 15 november på vår skrivelse och meddelade att man beslutat att inte vidta några åtgärder. I beslutet angavs att man inte funnit "tillräckliga skäl för att med stöd av konkurrensreglerna närmare granska de förhållanden som ni tar upp". Tyvärr hade Konkurrensverket bortsett från att vi främst hävdade att upphandlingen skulle komma att skapa ett monopol på översättningar för statliga och kommunala myndigheter.

Svea Tolk- och Översättningsförmedling i Borlänge vände sig till Stockholms länsrätt och begärde överprövning av upphandlingen enligt LOU (1992:1528) men deras begäran avlogs. Länsrätten fann i sin dom (Mål nr 23058-05 E, 2005-10-28) att upphandlingen inte strider mot LOU. RPS hade (av naturliga skäl) bestridit bifall till ansökan och hävdade att omsättningskravet fanns med "på rekommendation av Sveriges Facköversättarförening, för att säkerställa att leverantören har kapacitet och administrativa rutiner som krävs med hänsyn till uppdragets art och omfattning." Enligt information från SFÖ till FAT är påståendet felaktigt, men SFÖ har så vitt är känt inte agerat med anledning av det.

När detta skrivs har det kommit uppgift om att RPS:s tilldelningsbeslut är klart och vi återkommer till frågan när närmare information föreligger.

KEW

KK:s rådgivande nämnd, 2005-12-05

God translatorssed - yrkesetiska regler för auktoriserade translatorer

Vid Kammarkollegiets rådgivande nämnds sammanträde den 9 december avhandlades två frågor som berör både tolkar och translatorer. Den första är statistiken över antalet translatorsauktoriseringar (som bifogas i detta nummer av Fataburen) och den andra är ifrågasättandet av God translatorssed. För dem som eventuellt inte är pålästa kan jag berätta att denna samling med föreskrifter sammanfattar de yrkesetiska reglerna för oss translatorer. De är hämtade ur lagar och andra författningar samt från yrkespraxis bland översättarna. Där tas de olika leden upp som är aktuella när man genomför ett översättningsuppdrag, men man finner även regler om opartiskhet och tystnadsplikt. Sådana välkända detaljer som oklar grundtext, fel i grundtexten, förfalskningar och förklaringar/anmärkningar ingår också.

Den första upplagan av God translatorssed kom 1983 när Kommerskollegium var auktoriseringsmyndighet och den andra kom 1999, när Kammarkollegiet hade tagit över.

En internutredning vid Kammarkollegiet har nu kommit att ifrågasätta om Kammarkollegiet har befogenhet att utfärda regler för hur tolkar och translatorer skall arbeta. Vid mötet 9/12 förordade flera av nämndens ledamöter att denna roll inte bör överlåtas till någon annan myndighet, och att det vore till stor skada för branschen om God translatorssed (och God tolksed) skulle omyndigförklaras eller försvinna. Det finns alltså plats för en ändring i gällande förordning om tolkar och översättare (ett tillägg kanske) så att det tydligare framgår att det är Kammarkollegiet som har inte bara ansvaret utan också kunskapen om tolk- och översättarbranschen.

Samtidigt får man inte bortse från att det gått några år sedan de yrkesetiska reglerna sammanfattades och att politik, teknik m. m. kan aktualisera ändringar och tillägg till de regler som kom 1999. Därför tar jag gärna emot synpunkter och förslag om detta och vidarebefordrar till Kammarkollegiet.

Antal translatorsauktoriseringar 2004-12-31 (KK)

<i>Till svenska från</i>		<i>Från svenska till</i>		<i>Till svenska från</i>		<i>Från svenska till</i>	
Albanska	1	Albanska	7	Norska	6	Norska	-
Arabiska	2	Arabiska	5	Persiska	-	Persiska	1
Bosniska, kroatiska, serbiska	8	Bosniska, kroatiska, serbiska	6	Polska	5	Polska	8
Bulgariska	3	Bulgariska	1	Portugisiska	4	Portugisiska	6
Danska	8	Danska	2	Rumänska	-	Rumänska	1
Engelska	52	Engelska	66	Ryska	19	Ryska	13
Estniska	2	Estniska	5	Slovakiska	1	Slovakiska	-
Finska	18	Finska	17	Slovenska	1	Slovenska	-
Franska	17	Franska	11	Spanska	10	Spanska	10
Grekiska	2	Grekiska	5	Sydkurdiska	-	Sydkurdiska	1
Italienska	9	Italienska	9	Tjeckiska	4	Tjeckiska	8
Japanska	1	Japanska	-	Turkiska	2	Turkiska	5
Kinesiska	1	Kinesiska	3	Tyska	24	Tyska	37
Lettiska	2	Lettiska	-	Ukrainska	1	Ukrainska	-
Litauiska	-	Litauiska	2	Ungerska	2	Ungerska	5
Makedoniska	1	Makedoniska	-				
Nederländska	1	Nederländska	1	Totalt 28 språk	207	Totalt 25 språk	235

Det totala antalet auktoriseringar uppgick till 442, och antalet auktoriserade translatorer till 398.

Adolf Dahl

Språkvårdssamfundet

Språkriktighetsboken

Den 28 oktober höll Språkvårdssamfundet möte i Uppsala och jag var där och lyssnade på vad Olle Josephson hade att berätta om Språkriktighetsboken från Svenska språknämnden (utgiven redan kring midsommar).

Olle Josephson berättade om de tre huvudproblemen när det gäller språkriktighet: skillnaden mellan tal och skrift, "gamla käpphästar" och de "riktiga problemen".

1. Här har vi ett bruk av talspråk som a. vart ligger arkivet b. vi såg han inte eller c. om de hade hunnit talat (dubbelt supinum).
2. Käpphästar är sådana exempel där två varianter (som båda är korrekta) ställs mot varandra: innan/före jul, vare sig/varken tid eller pengar, ett slags/en slags överenskommelse.
3. Tolkings- och formuleringsproblem är besvärligare: Pengarna tillfaller Gustav och Emmas barn (är det Gustav eller hans barn som får?), han bad henne stryka sin slips och sin kjol, kunden måste bestämma sig för vilket betalningssätt han/hon/den föredrar.

Ett vanligt fel som man börjar se genom fingrarna med är brott mot subjeksregeln: För att bli ätlig måste man förvälla svampen. Vid bedömningen av språkriktighet ställer man sig frågor som: hur etablerat/hur accepterat är ett visst uttryckssätt - bland språkvårdare, i språksystemet överhuvudtaget, samt: stämmer uttryckssättet med skriftspråklig tradition?

På frågan om det är några trender som man ser nu framhöll Olle Josephson att skillnaden mellan subjeksform och objektsform "åt de/dem" kommer att vara utplånad om 15 år.

Efter Olle Josephsons framställning fick nordisten Görel Bergman-Claeson ordet och möjligheten att "opponera" på verket. Hon ansåg att boken är i snärjigaste laget och att de handfasta rekommendationerna inte alltid är så lätta att hitta; ja det verkade rent av som om Wellanders Riktig svenska fortfarande står sig. Lite mera "klös" efterlystes.

Görel Bergman-Claeson tog också upp en annan sak som intresserar oss översättare, nämligen frågan om hur man skall tackla engelskan som blivit concernspråk på många arbetsplatser. Hur behandlar man språkriktighet där?

Språkriktighetsboken har många författare men huvudredaktören heter Jan Svanlund. Priset på boken är runt 300 kronor. Den bör finnas i bokhyllan hos varje translator som översätter till svenska och kommer säkert att gälla tjugo-trettio år framåt.

Adolf Dahl

OBS:

Den nya matrikeln är försenad, så det finns fortfarande lite tid för ändringar. Gå in på hemsidan och kontrollera era uppgifter; matrikeln trycks utifrån den.

Ändringar meddelas **snarast** till vår Webbmästare,

Lena E. Blom; e-post: lena.e.blom@excite.com

Mobil: 070 580 88 89

”Termkväm” hos TNC, 27 oktober 2005

Ett drygt tiotal medlemmar kom till TNC i Solna och under ett trevligt möte fick vi dels en redogörelse för TNC:s nuvarande arbete med terminologi, dels en presentation av TNC:s nya hemsida och vad som kommer att finnas där; t.ex. länkar till ett antal termbanker. TNC deltar i EU-arbetet på en ny termbank (IATE) som kommer att ersätta ”EuroDicAutom” (som inte längre uppdateras). Den beräknas vara i funktion någon gång under år 2006 och är mycket omfattande. Det är ännu oklart hur stor del av den som kommer att vara tillgänglig för allmänheten.

TNC drivs till 50 % med anslag från Näringsdepartementet och FAT är abonnent, vilket t.ex. ger föreningen rätt till ett antal (10) konsulttimmar. Medlemmarna får också rabatt på TNC:s publikationer, t.ex. *Skrivregler för svenska och engelska*. OBS: att medlemskapet i FAT ska anges på beställningen. Gå gärna in på TNC:s hemsida – en länk finns på FAT:s hemsida - och titta även på utbudet av kurser (skrivregler och terminologi) som arrangeras.

Efter presentationen bjöds vi på lite smått och gott och fick tillfälle att titta oss omkring i TNC:s omfattande bibliotek. Ett stort tack till Henrik Nilsson och övriga TNC-representanter för ett intressant ”termkväm”.

KEW

Vasamuseet, 7 december 2005

Julmötet blev denna gång ett studiebesök på Vasamuseet där Klas Helmerson (tf. överintendent för Statens Maritima Museer) tog emot oss. Tanken hade varit att vi dels skulle titta på Vasa, dels få höra lite om hur man arbetade med språkfrågor i samband med museets information till utländska besökare. Vår guides stora kunskaper (även språkliga) och medryckande presentation innebar emellertid att Vasa kom att dominera. Den internationella sjöfartsterminologin bygger till stor del på holländska, men vi fick veta att också svenska uttryck ingår – utan att de som använder dem vet varifrån de kommer. När en båts ankare kastas, ska besättningen rapportera när ankaret når botten. När man rapporterar att ankaret kommit ner, säger man att det står ”rätt upp och ner” – på svenska, med t.ex. ryskt uttal, förstås. Det blev ett mycket givande besök, även för dem som redan sett Vasa mer än en gång.

KEW

Nästa medlemslunch i Stockholm

aväts tisdagen den 10 januari 2006 kl. 13 på det vanliga stället, nämligen Regeringskansliets restaurang Björnen, som ligger på Karduansmakargatan 8 (nästan i hörnet av Drottninggatan). Priset är 64 kr för en måltid inkl. kaffe.

Anmälan är formellt sett inte nödvändig, det finns gott om plats, men ge gärna Bo Löfgren en vink så kan han göra upp en deltagarlista. (e-postadress: bo.lofgren@foreign.ministry.se tel. 08-405 50 79, 08-7590331 (kvällstid))